

Міністерство освіти і науки України
Національний університет водного господарства
та природокористування

Навчально-науковий інститут будівництва архітектури
та дизайну
Кафедра філософії та культурології

04-13-271М

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ

до практичних занять та самостійного
вивчення навчальної дисципліни

«Філософія»

для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня
за освітньо-професійною програмою «Міжнародний бізнес»
спеціальності 292 «Міжнародні економічні відносини»
денної та заочної форми навчання

Рекомендовано
науково-методичною радою з
якості ННІЕМ
Протокол № 3 від 18.11.2025 р.

Рівне – 2025

Методичні вказівки до практичних занять та самостійного вивчення навчальної дисципліни «Філософія» для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня за освітньо-професійною програмою «Міжнародний бізнес» спеціальності 292 «Міжнародні економічні відносини» денної та заочної форми навчання. [Електронне видання] / Коберська Т. А. Рівне : НУВГП, 2025. 24 с.

Укладач: Коберська Т. А., кандидат філософських наук, доцент кафедри філософії та культурології.

Відповідальний за випуск: Шадюк Т. А., кандидат філософських наук, доцент, завідувач кафедри філософії та культурології.

Керівник групи забезпечення спеціальності Красовська Ю. В.

Попередня версія методичних вказівок: 06-07-269М

Зміст

Вступ.....	3
1. Методичні рекомендації щодо підготовки до практичних занять.....	4
2. Зміст програми навчальної дисципліни.....	5
3. Плани практичних занять.....	5
4. Тестові завдання.....	15
5. Завдання для самостійної роботи.....	17
6. Методи оцінювання знань.....	18
7. Методичне забезпечення.....	19
8. Рекомендована література.....	20
9. Інформаційні ресурси.....	24

© Т. А. Коберська, 2025
© НУВГП, 2025

ВСТУП

Даний курс знайомить з основами філософського знання та призначений для того, щоб виявити, сформулювати та зрозуміти ті питання, проблеми та виклики які постають перед кожним із нас у сьогоденні. **Актуальність.** Філософія – це дослідницька сфера, форма духовно-практичної діяльності і водночас спосіб життя. У цьому курсі кожен знайде власну нішу інтелектуального запитування, зуміє досягнути загальні та фундаментальні принципи мислення й реальності, універсальні й індивідуальні цінності, розгляне в контексті своєї професійної діяльності прикладні проблеми та зрозуміє, чому кожна людина по своїй природі є філософом.

Метою вивчення дисципліни «Філософія» є розширення світоглядних горизонтів, оволодіння знаннями про сутнісну та ціннісну структуру світу, а також практикування у мудрості, тобто філософування, рефлексія. **Завданнями курсу є:** усвідомлення важливості й змістовної специфічності сучасних філософських дискусій та їх впливу на формування громадської думки та суспільний розвиток; ознайомлення зі спектром основоположних філософських теоретико-прикладних проблем; набуття досвіду аналітичного й критичного мислення, а також здатності генерувати нові ідеї; набуття навичок ефективної комунікації, доречного використання елементів категоріально-понятійної системи філософії; практикування особистісного інтелектуального й духовного зростання, самовдосконалення.

Освоєння філософської проблематики сприяє формуванню таких компетентностей як: особистої, соціальної, громадянської, культурної обізнаності та самовираження, необхідних для успішного спілкування й співпраці у вирішенні різноманітних завдань та творчої самореалізації сучасної особи у її життєдіяльності.

Студент повинен знати:

- основну філософську проблематику, характер її становлення та підходи до вирішення;
- провідні тенденції і концепції сучасного філософування;
- систему категорій філософії;

- історичні особливості виникнення та характерні риси філософського типу духовності;
- багатоманітність методологічного мислення сучасної науки та ціннісних орієнтацій.

Студент повинен уміти:

- застосовувати критично-рефлексивне мислення до аналізу сучасних проблем, що виникають в соціальній, професійній та індивідуальній життєдіяльності;
- аргументовано розкривати зміст основних філософських концепцій і систем, вільно володіючи понятійним апаратом;
- реферувати оригінальні філософські тексти і розуміти їх основні положення та місце в системі філософського знання й запитах сьогодення;
- переконливо та аргументовано відстоювати власну точку зору щодо світоглядних проблем буття.

1. Методичні рекомендації щодо підготовки практичних занять:

Практичною формою закріплення теоретичних знань дисципліни «Філософія», отриманих на лекціях та під час самостійної роботи з навчальною і науковою літературою є семінарські заняття. Практичні заняття проводяться у формі дискусії навколо попередньо визначеної теми, на підставі індивідуально виконаного завдання, відповідно до поданого плану. Якісною умовою підготовки є оволодіння категоріями, теоретичними основами дисципліни та філософською спадщиною через філософські тексти (першоджерела). Умовою ефективної підготовки студента має бути використання як базової, так і допоміжної літератури, тематичних відео та тренінгів. Упродовж вивчення дисципліни, окрім достатнього освоєння тем, винесених на семінарські заняття, студент має освоїти зміст проблем, запропонованих на самостійне освоєння, а також виконувати індивідуальні завдання в тій чи іншій формі:

- ✓ виступ з доповіддю або презентацією;
- ✓ розгорнена відповідь на проблемне питання;
- ✓ організація диспуту по вибраній проблемі;

- ✓ реферування творів сучасних авторів з проблематики та обговорення;
- ✓ есе на дискусійну людинознавчу та соціальну проблематику.

Поглибленому вивченню окремих питань сприяють пропонувані та самостійно підібрані індивідуальні завдання, в колі означеної проблематики, що мають різний рівень складності, готуючи які, студенти мають можливість виявити та розвинути концептуально-аналітичні, творчі, креативні, комунікативні, організаторські та управлінські професійні здібності й набути нових фахових компетентностей.

Матеріали до лекцій, першоджерела, презентації, тематика есе, актуальні оголошення, розподіл балів подаються на сторінці розміщення освітнього компонента на навчальній платформі Moodle: <http://surl.li/nklql>

ПЛАН ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

Модуль 1. Філософія в структурі наукового знання та духовної культури людства

Тема1: . Філософія в сучасному світі: сенси, функції, виклики

Основні категорії і поняття: міфологія, релігія, мудрість, філософія, світогляд, світовідчуття, світосприйняття, світорозуміння, рефлексія, переконання, цінності, наука, добро, зло, філософська культура, філософська ідея, епістемний та софійний типи філософування, філософська школа, філософський напрям, філософська течія, філософська традиція, онтологія, гносеологія, праксеологія, логіка, етика, естетика, аксіологія, історія філософії, філософія релігії, філософія техніки, політична філософія, філософія економіки, комунікативна філософія.

Питання для обговорення

1. Світогляд: сутність і структура, історичні типи.

2. Відношення людина-світ як фундаментальна філософська проблема.
3. Особливості філософського знання. Багатоманітність форм і способів буття філософії.
4. Наведіть приклади наявності міфологічної, релігійної і філософської складових у світогляді сучасної людини.
5. Філософія як спосіб духовно-практичного осягнення світу.
6. Структура філософії як теоретичної системи.
7. Філософія в системі культури. Філософська культура.
8. Філософія економіки як галузь знань.
9. Роль філософії в житті суспільства й особистості.
10. У чому виявляється взаємозв'язок філософії і науки, філософії і релігії, філософії та мистецтва?
11. В чому полягає життєве призначення та функції філософії?
12. Яким чином філософське запитування впливає на внутрішній мотив розвитку людини?
13. Як філософське знання сприяє розумінню сутності, цілей та цінностей економічної діяльності людини та суспільства?
14. Як філософське знання сприяє розвитку критичного мислення, творчості та інноваційності?
15. Як філософське знання впливає на розв'язання економічних проблем, таких як бідність, нерівність, кризи, екологія?

Індивідуальні завдання:

1. Мартін Гайдеггер. Що це таке - філософія? <https://exam.nuwm.edu.ua/mod/resource/view.php?id=68537>
2. Сергій Кримський «Філософія – авантюра духу чи літургія смислу?» <https://surl.li/pwmhsu>
3. Окресліть головну ідею та освітню мету роману, напишіть філософське есе або ж власну анотацію до твору: Юстейна Гордера «Світ Софії. Роман про історію філософії».
4. Філософія проявляє себе у різних формах і контекстах: філософія науки, знання, діяльності, проектного мислення, бізнесу, танцю, бойових мистецтв, іронії, спасіння, ненависті та інші. Надайте її змістовне пояснення та проілюструйте прикладами з реального життя, мистецтва або власного досвіду

Література базова: 3; 5; 6; 7; 8; 9

Додаткова: 7; 10; 13; 26; 28; 30

Тема 2. Типологія філософських систем: лінії розколу

Основні поняття і категорії: космоцентризм, логос, натурфілософія, метафізика, атомізм, світ ідей, неоплатонізм, теїзм, теоцентризм, схоластика, номіналізм, реалізм, антропоцентризм, пантеїзм, гуманізм, раціоналізм, субстанція, дуалізм, деїзм, атеїзм, механістичний матеріалізм, агностицизм, діалектика, матеріалістична діалектика, категоричний імператив, абсолютна ідея, антропологічний матеріалізм.

Питання для обговорення

1. Антична філософія: її особливості та ідейні здобутки.
2. У чому специфіка Давньосхідної філософії?
3. Охарактеризуйте особливості східного та західного типів філософування.
4. Означте теоцентричні засади Середньовічної філософії.
5. Філософські аспекти ренесансного антропоцентризму.
6. Основні ідеї філософських поглядів Нового часу.
7. Особливості філософської проблематики доби Просвітництва.
8. Німецька класична філософія як втілення класичного типу філософування.
9. Марксизм як економічне, політичне, філософське вчення та проблема відчуження.
10. Особливості та риси української філософії.

Індивідуальні завдання:

1. Проаналізуйте ключові концепти та моральні чесноти, розкриті Аристотелем у «Нікомаховій етиці», та поясніть їх значення для розуміння щастя й доброчесного життя людини. Що таке «добре життя» або «щастя» у розумінні Аристотеля. Чи є це станом, діяльністю, чи результатом чеснот? https://chtyvo.org.ua/authors/Aristotle/Nikomakhova_etyka/
2. Розгляньте філософсько-історичний зміст утопічних концепцій (Томас Мор, Томмазо Кампанелла).
3. Означте ідеї централізованої держави у праці Н. Макіавеллі «Державець». <https://surl.li/sylieq> Що таке «макіавелізм» у сучасному філософському дискурсі? До яких подій і явищ, діячів сучасності ви могли би адресувати думки італійського мислителя?

4. Підготуйте есе, у якому розкрийте зміст і особливості концепції «філософії серця» в українській філософській традиції. Проаналізуйте основні ідеї Григорія Сковороди, Памфіла Юркевича та Дмитра Чижевського щодо ролі серця як духовного центру людини, джерела моральності, пізнання та віри.

Література базова: 3; 5; 6; 7; 8; 9; 10

Додаткова: 1; 7; 10; 11; 15; 19, 29

Тема 3. Пліуралізм філософських поглядів XX-XXI століть

Основні поняття і категорії: сцієнтизм, антисцієнтизм, позитивізм, неопозитивізм, постпозитивізм, верифікація, фальсифікація, структуралізм, ірраціоналізм, волюнтаризм, психоаналіз, екзистенціалізм, персоналізм, прагматизм, неотомізм, філософська антропологія, парадигма, філософія життя, тейярдізм, герменевтика, постмодерн, метамодерн.

Питання для обговорення

5. Проаналізуйте особливості філософської парадигми, що формується в посткласичній філософії.
6. Охарактеризуйте основні напрями філософії позитивізму.
7. Означте особливості герменевтичного методу у філософії.
8. Структуралізм як методологія аналізу мови, текстів та культури.
9. Основні ідеї прагматизму: істинність чи корисність.
10. Ідеї антисцієнтичної філософської думки.
11. «Філософії життя» та ідеї волюнтаризму.
12. Сутність та значення психоаналізу.
11. Основні ідеї екзистенційної філософії.
12. Основні ідеї релігійної філософії XX ст.
13. Філософські ідеї пост- та метамодерну.

Індивідуальні завдання:

1. Оформіть короткий виклад ключових ідей у формі філософського есе/анотації до творів: Жана-Поля Сартра «Екзистенціалізм – це гуманізм» <https://surl.li/efftxm>; «За зачиненими дверима»; Альберта Камю «Міф про Сізіфа» <https://surl.li/nlxycf>. Окресліть ключові екзистенційні аспекти (свобода, відповідальність, абсурд).

2. Підготуйте філософське есе або ж власну анотацію до твору: Еріха Фромма «Мистецтво любові» https://chtyvo.org.ua/authors/Fromm_Erich/Mystetstvo_liubovi.pdf визначте як відрізняється материнська й батьківська любов, егоїзм й любов до себе та якою є любов до Бога?).
3. Яким чином філософські поняття метанойї, ресентименту та морального закону можуть бути застосовані до осмислення подій російсько-української війни?

Література базова: 1; 3; 5; 6; 7; 8; 9; 10

додаткова: 7; 8; 9; 14; 15; 16; 20

Тема 4. Філософія світу і буття

Основні поняття і категорії: онтологія, метафізика, буття, небуття, суще, світ, дійсність, картина світу, матерія, субстанція, акциденція, атрибут, ідея, ідеалізм, існування, матерія, матеріалізм, мислення, можливе, ноумен, об'єктивна діалектика, об'єктивна реальність, природа, свідомість, соліпсизм, сутність, феномен, універсум, рух, спокій, розвиток, прогрес, простір, час, дуалізм, монізм, плюралізм, детермінізм, діалектика, догматизм, суперечність, закони та категорії діалектики, синергетика.

Питання для обговорення

1. Буття як основна категорія філософії. Основні сфери і протиріччя буття.
2. Проблему буття в історико-філософській думці.
3. Філософські категорії як інструмент пізнання світу.
4. Проблема єдності та багатоманітності світу. Поняття субстанції та матерії.
5. Просторово-часові характеристики світу: наукові та філософські підходи.
6. Діалектичний метод в онтології: критичне осмислення.
7. Категорії та основні закони діалектики.
8. Ідеї руху та розвитку та її філософське осягнення.
9. Проблема прогресу в сучасній філософії.
10. Особливість синергетичного підходу до розуміння світу.
11. Тілесність як модус буття: онтологічний аналіз.
12. Еволюція онтологічної природи грошей як феномену культури.

Індивідуальні завдання:

1. Визначте ключові питання онтології, підняті у текстах, та проілюструйте їх на конкретних прикладах із наведених уривків.
<https://exam.nuwm.edu.ua/mod/resource/view.php?id=89552>
2. Розкрийте ключові ідеї твору через філософське есе або анотацію до твору Фрідріха Ніцше «Так казав Заратустра».
<https://www.ukrlib.com.ua/world/printit.php?tid=3781>

Література базова: 1; 3; 4; 5; 6; 7; 8; 10

додаткова: 1; 10; 15; 26

Модуль 2. Філософія в сучасному світі: напрями, тенденції, перспективи

Тема 5: Свідомість, мислення і пізнання

Основні поняття і категорії: дух, душа, духовність, тип духовності, свідомість, спілкування, мова, ідеальне, інформація, цілепокладання, творчість, свідоме, несвідоме, надсвідоме, самосвідомість, психіка, предметність, цілісність, діяльність, ментальність, національна самосвідомість, пізнання, гносеологія, епістемологія, види пізнання, досвід, знання, гносеологічний оптимізм, агностицизм, логіка, інтуїція, скептицизм, релятивізм, догматизм, істина, заблудження, науковий метод, методологія, парадигма, практика, наукова теорія, наукова картина світу.

Питання для обговорення

1. Проблеми духу, душі та свідомості у філософській думці.
2. Духовність як характеристика свідомості.
3. Кордоцентризм як проявлення духовності в українській філософській думці.
4. Сутнісний зміст свідомості: її властивості, структуру та функції.
5. Самосвідомість: сутність, форми, рівні.
6. Сутність та види пізнання.
7. Основні концепції істини.
8. Означте основні ідеї теорій істини: прагматичної, кореспондентної, когерентної, конвенціоналістської.
9. Наукове пізнання та наука: поняття, риси, методологія.

10. Гносеологічні проблеми штучного інтелекту.

Індивідуальні завдання:

1. Проаналізуйте уривок із праці З. Фрейда «По той бік принципу задоволення. Я і Воно». Сформуйте власний критичний відгук щодо піднятих автором проблем.
<https://surl.li/acsbmd>
2. Проаналізуйте уривок із праці Еріха Фромма Інстинкти та людські пристрасті // Фромм Е. Анатомія людської деструктивності <https://surl.li/iwsgmk> сформуйте власний відгук щодо піднятих автором проблем.

Література базова: 1; 3; 5; 6; 7; 8; 9; 10

додаткова: 3; 5; 6; 11; 23; 27

Тема 6: Людина у філософському вимірі

Основні поняття і категорії: людина, сутність, існування, екзистенція, антропосоціогенез, соціум, суспільство, спів-буття, онтологія людини, індивід, індивідуальність, особа, особистість, маса, соціалізація, свобода, вибір, необхідність, відповідальність, творчість, відчуження, життя, безсмертя, екзистенція, любов, дружба, святість, щастя.

Питання для обговорення

1. Розкрийте проблему багатовимірності людського буття та співвідношення біологічного і соціального в людині.
2. Есенційний та екзистенційний підходи до розуміння людини. Буття людини як буття можливостей.
3. Філософське осмислення буття людини як спів-буття.
4. Філософське осмислення проблем свободи, творчості, комунікативності.
5. Основні підходи до сенсу людського життя.
6. Проблема відчуження та самотності.
7. Обґрунтуйте, яку роль відіграє поняття абсурду у філософії буття.
8. Зміст достотності людського буття.
9. Суспільний характер людського буття: індивідуальне та соціальне в людському бутті.

10. Людиновимірна сутність економіки.
11. Людина як суб'єкт економічної діяльності, етика бізнесу.
12. Любов як діяльне прагнення цінностей. Засади любові. Види і форми любові.
13. Щастя як органічний вияв екзистенції людини. Інтегрально-персоналістична концепція щастя.
14. Збереження сенсу життя під час війни.

Індивідуальні завдання:

1. Познайомтесь з працею Йогана Гейзинга «Homo Ludens» означте основні аспекти його філософії гри.
<https://surl.li/cagfor>
 2. Підготуйте філософське есе або ж власну анотацію до твору Віктора Франкла «Сказати життю “Так!” Психолог у концтаборі» <https://surl.li/adjilm>
- Література: базова: 2; 3; 5; 6; 7; 8; 9; 11
додаткова: 6; 10; 12; 17; 18; 26; 28

Тема 7. Філософія суспільства, історії та глобалізації

Основні поняття і категорії: соціальна філософія, суспільство, системність суспільства, суспільно-економічна формація, смислова структура суспільства, цивілізація, теорія культурно-історичних типів, держава, громадянське суспільство, етнос, народ, нація, свобода, історія, історизм, суспільний прогрес, сенс історії, чинники історії, філософія техніки, глобальні проблеми, глобалізм, симулякри, цифровізація, імерсивні технології, цифрова ідентичність, мережеве суспільство, мережева комунікація.

Питання для обговорення

1. Поняття суспільства і суспільного буття.
2. Концептуальні підходи до вивчення суспільства.
3. Суспільство як цілісна система.
4. Філософське осягнення економічної сфери життєдіяльності суспільства
5. Концепції індустріального і постіндустріального, технотронного та інформаційного суспільства.
6. Духовні основи суспільства.

7. Постмодерн про «дискурс влади» і «владу дискурсу».
8. Суспільство споживання та симулякри.
9. Багатство як мета і підґрунтя соціального розвитку.
10. Сенс історії та сучасна світова соціальна стратегія. Чи є майбутнє у націй?
11. Розкрийте зміст поняття «громадянське суспільство» та співвідношення «політика» й «ідеологія».
12. Технократизм і проблеми гуманізації техніки.
13. Цифрова реальності та цифрова ідентичність людини.
14. Види сучасної дезінформації: фейки, пропаганда, конспіративні теорії.
15. Чи є прогрес критерієм оцінки розвитку цивілізації?
16. Філософія кіберпростору: новий етап соціальної організації.
17. Цінності під час війни.

Індивідуальні завдання:

1. Проаналізуйте працю Мішеля Фуко «Наглядати та карати. Народження в'язниці» дайте власний відгук щодо елементів пенітенціарної системи та проблематики сучасного дисциплінарного суспільства.
2. Розгляньте концепції постісторії (Л. Мемфорд, А. Гелен, Ж. Бодріяр, Ж.Ф. Ліотар).
3. Проясніть питання про «кінець історії» в новітній філософії (Френсіса Фукуями «Кінець історії та остання людина»).

<https://surl.li/kuvslp>

Література базова: 2; 3; 5; 6; 7; 8; 9; 12

додаткова: 2; 4; 17; 21; 24

Тема 8. Практична філософія, етика і філософія майбутнього*

Основні поняття і категорії: практична філософія, праксис, фронезис, вчинок, етика, мораль, норма, обов'язок, категоричний імператив, етика відповідальності, прикладна етика, професійна етика, біоетика, екологічна етика, аксіологія, цінність, ієрархія цінностей, ідеал, благо, добро, зло, справедливість, гідність, філософія майбутнього, футурологія, трансгуманізм, глобальна етика, цифрова етика

Питання для обговорення

1. Визначте, у чому полягає сенс і мета людського життя.

2. Філософія цінностей: значущість універсальних принципів.
3. Структура цінностей. Абсолютні та відносні цінності.
4. Свобода як умова буття цінностей.
5. Проблема ієрархії цінностей.
6. Добро як утвердження людського в людині, мислення про межі людського.
7. Моральні дилеми війни, насильства, екологічної відповідальності.
8. Єдність істини, добра і краси як передумова вільного самовизначення особи.
9. Аспекти цифрової приватності.
10. Культура діалогу, професійна етика, людська гідність.
11. Філософія майбутнього — трансгуманізм, освіта, культура відповідального розвитку.

Індивідуальні завдання:

1. Визначте та коротко поясніть зміст понять: цінність, ідеал, благо, справедливість, гідність, співпричетність. Наведіть приклади реалізації цих понять у сучасному українському суспільному житті.
2. Опрацюйте уривки з праці Мирослава Поповича «Бути людиною» та підготуйте короткі тези щодо розуміння людяності, моральної відповідальності та духовного вибору в українській філософській традиції.
3. Ознайомтеся з книгою Марти Нуссбаум «Не заради прибутку: чому демократія потребує гуманітарних наук» та підготуйте для обговорення ключові ідеї авторки про значення гуманітарної освіти в умовах сучасних демократичних викликів.

Література: базова: 2; 5; 6; 7; 8; 9; 10; 11

додаткова: 18; 22; 25

4. Тестові завдання

1. Виберіть головне поняття, через які розкривається проблема духовного у філософії:
 - матерія
 - свідомість
 - цінності
 - природа
 - краса

2. Вчення, що має своїм предметом систему цінностей – це:
 - аксіологія
 - герменевтика
 - гедонізм
 - раціоналізм
 - антропологія
3. Яке з визначень розкриває сутність поняття агностицизм:
 - джерелом пізнання світу є апіорні категорії розсудку
 - джерелом пізнання є досвід
 - розуміння істини, як незмінної завжди і при всіх умовах
 - заперечення можливості повного і достовірного пізнання сутності світу
 - почуття є головною формою достовірного пізнання
4. Яке з визначень є правильним: субстанція – це
 - світ як ціле єдиний Всесвіт
 - інобуття абсолютної ідеї
 - поняття для означення всього існуючого
 - те, що лежить в основі
 - об'єктивно-реальне буття світу в часі, просторі, русі
5. Серед наведених відповідей вкажіть ту, яка розкриває сутність онтології:
 - це філософське вчення про буття
 - це філософське вчення про цінності
 - це філософське вчення про походження людини
 - це філософське вчення про мислення
 - це філософське вчення про пізнання
6. Існування множинності початків буття обстоює:
 - агностицизм
 - плюралізм
 - емпіризм
 - монізм
 - дуалізм
7. Істина – це те, що «корисно» характеризує концепцію розуміння істини:
 - прагматичну
 - класичну
 - конвенційну
 - когерентності

- відповідності
- 8. Який з напрямів сучасної філософії досліджує свідомість:
 - феноменологія
 - «філософія життя»
 - герменевтика
 - персоналізм
 - прагматизм
- 9. Детермінізм – це:
 - вчення про причинно-наслідкову обумовленість подій і явищ у світі
 - вчення про неможливість пізнання причинності подій і явищ у світі
 - вчення про те, що всі причини є пізнаваними філософією, але непізнаваними наукою
 - вчення про необумовленість причинно-наслідкових зв'язків
 - все перелічене
- 10. Теорія самоорганізації складних систем називається:
 - етика
 - синергетика
 - кібернетика
 - діалектика
 - метафізика
- 11. Що означає час, як філософська категорія?
 - час існує не в самих речах, а лише у мисленні, що здійснює наш розум
 - час – мінлива тривалість, в якій все виникає і щезає
 - час – це найзагальніша форма буття, що характеризується тривалістю існування та послідовністю зміни станів системи
 - час – це найзагальніша форма буття, що характеризується протяжністю, структурністю та співіснуванням
 - час – це стан руху, який не порушує якісну специфіку предмета, його стабільність
- 12. Концепція, яка визнає, що зростання ролі науково-технічного знання веде до появи політичної влади фахівців і менеджерів, називається:

- технофобією
- технологічним детермінізмом
- техніцизмом
- технократизмом
- лібералізмом

13. Положення «існування людини визначає її сутність» відноситься до такого підходу до людини як:

- есенційний
- соціологічний
- біологічний
- екзистенційний
- соціо-біологічний

5. Завдання для самостійної роботи

№ з/п	Назва теми	Кількість Годин
	Модуль 1.	
1.	Місце і роль філософії в класифікації та розв'язанні сучасних проблем людства. Глобальні екологічні небезпеки як предмет філософського аналізу. Демографічний вибух як глобальна проблема нашого часу.	8,5 есе презентація
2.	Суспільство споживання, переспоживання, пост споживання. Філософське розуміння інформаційного забруднення: виклики та перспективи.	8,5 реферат презентація
3.	Рефлексія наукового знання та роль мови у філософії XX ст.: неопозитивізм, постпозитивізм, структуралізм, герменевтика, прагматизм. Українська філософія XIX–XX ст.	8,5 реферат презентація
4.	Переосмислення відносин між людиною і світом у філософії: нова візія філософії життя, психоаналізу, персоналізму, екзистенціалізму, філософської антропології. Єдність істини, добра і	8,5 конспектування презентація

	краси як передумова вільного самовизначення особи.	
	Модуль 2.	
5.	Роль свободи і волі в антропології. Питання існування Бога в контексті філософської антропології. Трансцендентні аспекти людського буття та духовність у філософській антропології. Моральні та естетичні цінності, їхня роль у людському житті.	8,5 Презентація Анотація сучасних статей
6.	Філософія цінностей: значущість універсальних принципів. Ціннісні орієнтації та сучасність. Філософія епікуреїзму та щастя як ключ до благого життя. Щастя і саморозвиток: роль освіти і просвітництва.	8,5 конспектування презентація есе
7.	Філософія техніки, технологій і майбутнє людства. Філософські виклики цифрової реальності. Феномен штучного інтелекту. ІТ-гіганти і мережеве суспільство. Кібер-соціальне суспільство як новітня ризома. Мережева комунікація і конфлікт як соціальний феномен.	9 аналіз сучасних наукових публікацій презентація
	Всього	60

6. Методи оцінювання знань

Модульна форма контролю включає в себе наступні форми робіт та оціночні бали за їх виконання

№№ з.п	Види навчальної діяльності	Оціночні бали
1.	Відвідування лекційних занять	1 б. за 2 год.
2.	Вирішення тестових завдань	1 б. за 1 завд.
3.	Доповідь на практичному занятті	3 б.
4.	Участь у дискусії під час практичному заняття	2 б.
5.	Постановка проблемних запитань	1 б.

6.	Виконання творчого індивідуального завдання	3б.
7.	П'ятихвилинка з основних понять до теми	2 б.
8.	Підбірка відеоматеріалів (художніх, документальних фільмів та відеороликів) на історико-релігійну тематику з анотацією	2б.з 1 тему
9.	Участь у конкурсі студентських наукових робіт	10 б.
10.	Участь у олімпіаді або в засіданні круглого столу	3 б.
11.	Підготовка інтелектуального проекту-есе по проблемі	5 б.
12.	Огляд літератури та дослідників по темах курсу	2б.за1 тему
13.	Підготовка мультимедійних презентацій, відео- або скрайб-презентації до теми курсу	3 б.
14.	Виступ з доповіддю на студентській науковій конференції	5 б.
15.	Виступ з доповіддю на студентській науковій конференції в іншому вузі	6 б.
16.	Призове місце в олімпіаді чи конференції	5 б.
17.	Участь у громадських заходах, приурочених етичній тематиці сьогодення.	3 б.
18.	Участь у роботі студентського наукового Філософського гуртка	5 б.
18.	За якісне ставлення до вивчення дисципліни	1– 3 б.

6.1. Розподіл балів, що отримують студенти

Поточне опитування та СРС											Іс п ит	Сум а
Т 1	Т 2	Т 3	Т 4	М 1	Т 4	Т 5	Т 6	Т 7	Додатков і бали	М 2	40	100
6	6	6	6	20	6	6	6	6	12	20		

6.2 Шкала оцінювання

Сума балів за всі форми навчальної діяльності	Оцінка за національною шкалою	
	для екзамену	для заліку
90-100	відмінно	зараховано
82-89	добре	
74-81		
64-73		
60-63	задовільно	
35-59	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

7. Методичне забезпечення

Силабуси навчальної дисципліни «Філософія» для здобувачів вищої освіти ступеня «бакалавр» усіх спеціальностей НУВГП. Рівне. НУВГП. 2025. Репозиторій <https://ep3.nuwm.edu.ua/>

Рекомендована література

Базова:

1. Алексюк І. Філософія мови. Традиція аналітичної філософії : підручник. К. : Центр навчальної літератури, 2021. С. 9–35.
2. Філософія. Природа, проблематика, класичні розділи: Хрестоматія : навч. посібник / Андрущенко В. П., Волинка Г. І., Мозгова Н. Г. та ін. ; 3-є вид. К. : Каравела, 2021. 368 с.
3. Баумейстер А. Вступ до філософських студій, або Інтелектуальні подорожі до країни філософії : навч. посіб. Київ : Мала академія Наук України, 2017. 237 с.
4. Дахній А. Нариси історії західної філософії. Львів : Вид. ЛНУ імені Івана Франка, 2021. 448 с.

5. Основи філософських знань. Філософія, логіка, етика, естетика, релігієзнавство : підручник / Лозовий В., Требін М., Горлач М. та ін. К. : Центр навчальної літератури, 2020. 1028 с.
6. Петрушенко В. Філософія. Вступ до курсу. Історія світової та української філософії. Фундаментальні проблеми сучасної філософії. Львів : Львівська політехніка, 2016. 504 с.
7. Філософія : навчально-методичний посібник (у схемах і таблицях) / за наук.ред. проф. В. С. Бліхара. Львів : ПП «Арал», 2018. 184 с.
8. Філософія : підруч. для студентів ВНЗ / Л. В. Губерський та ін. ; вид. 2-ге, перероб. і допов. Харків : Фоліо, 2018. 620 с.
9. Філософія : підручник / Бичко І. В., Бойченко І. В., Табачковський В. Г. та ін. К. : центр навчальної літератури, 2019. 648 с.
10. Філософія : підручник / М. Фюрст, Ю. Тринкс пер. з нім. В. Кебулдзе ; вид. 2-е. Київ : Дух і Літера, 2019. 536 с.
11. Хамітов Н. В. Філософська антропологія: актуальні проблеми. Від теоретичного до практичного повороту / 4-те вид., випр. і допов. К. : КНТ, 2022. 405 с.
12. Шепетяк Олег, Шепетяк Оксана. Філософія : підруч. Львів : Місіонер, 2020. 784 с.

Додаткова:

1. Аристотель. Категорії. *Філософія: хрестоматія (від витоків до сьогодення)* : навч. посіб.; за ред. акад. НАН України Л. В. Губерського. К. : Знання, 2012. С. 88–98.
2. Белл Д. Настання постіндустріального суспільства. *Філософія: хрестоматія (від витоків до сьогодення)* : навч. посіб.; за ред. акад. НАН України Л.В. Губерського. К. : Знання, 2012. С. 419–431.
3. Гадамер Г.-Г. Мова як горизонт герменевтичної онтології *Філософія: хрестоматія (від витоків до сьогодення)* : навч. посіб.; за ред. акад. НАН України Л. В. Губерського. К. : Знання, 2012. С. 377–390.
4. Гантінгтон С. Зіткнення цивілізацій. *Філософія: хрестоматія (від витоків до сьогодення)* : навч. посіб.; за ред. акад. НАН України Л. В. Губерського. К.: Знання, 2012. С. 432–443.

5. Гегель Г. В. Ф. Наука логіки. *Філософія: хрестоматія (від витоків до сьогодення)* : навч. посіб.; за ред. акад. НАН України Л. В. Губерського. К. : Знання, 2012. С. 99–112.
6. Гельвецій К. А. Про людину, її розумові здібності та її виховання. К., 1994. URL: <http://surl.li/ndfui>
7. Гордер Ю. Світ Софії. Роман про історію філософії. Львів, 1997. 536 с.
8. Горський В. С. Історія української філософії : навч. посіб. К. : Наукова думка, 2010. 287 с. URL: <http://surl.li/fubsf>
9. Еко Умберто. Історія європейської цивілізації. Епоха Відродження. Історія. Філософія. Наука і техніка. Фоліо, 2020. 528 с.
10. Ескізи про мудрість. Від міфу до істини : навч. посіб. / Л. В. Губерський, В. Г. Кремень, В. В. Льїн. К. : ВПЦ «Київський університет», 2019. С. 11–26.
11. Кант І. Критика чистого розуму. *Філософія: хрестоматія (від витоків до сьогодення)* : навч. посіб. / за ред. акад. НАН України Л. В. Губерського. К. : Знання, 2012. С. 113–122.
12. Кассирер Е. Дослідження людини. Вступ до філософії культури. *Філософія: хрестоматія (від витоків до сьогодення)*: навч. посіб. / за ред. акад. НАН України Л. В. Губерського. К. : Знання, 2012. С. 174–186.
13. Кримський С. Б. Філософія – авантюра духу чи літургія смислу? *Філософія: хрестоматія (від витоків до сьогодення)* : навч. посіб. / за ред. акад. НАН України Л. В. Губерського. К. : Знання, 2012. С. 15–27.
14. Ліотар Ж.-Ф. Постмодерністська ситуація. *Після філософії: кінець чи трансформація?* К., 2000. С. 71–90.
15. Лютий Т., Пригоди філософських ідей Західного світу. К. : Темпора, 2019. 379 с.
16. Ніцше Ф. Так казав Заратустра. К., 1993. URL: <https://www.ukrlib.com.ua/world/printitzip.php?tid=3781>
17. Ортега-і-Гассет Х. Бунт мас. *Філософія: хрестоматія (від витоків до сьогодення)* : навч. посіб.; за ред. акад. НАН України Л. В. Губерського. К. : Знання, 2012. С. 457–469.
18. Попович М. Філософія свободи (Великий науковий проект). Харків : Фоліо, 2018. 524 с.

19. Руссо Ж.-Ж. Про суспільну угоду. К., 2001. URL: <http://litopys.org.ua/rousseau/rous.htm>
20. Сартр Ж.-П. Екзистенціалізм – це гуманізм. *Філософія: хрестоматія (від витоків до сьогодення)* : навч. посіб.; за ред. акад. НАН України Л. В. Губерського. К. : Знання, 2012. С. 206–216.
21. Семенюк М., Мельник В. Філософія сучасної науки і техніки : підручник. Львів, 2017. 183 с.
22. Скворода Г. Кольцо. Дружеский розговор о душевном мире. *Філософія: хрестоматія (від витоків до сьогодення)* : навч. посіб.; за ред. акад. НАН України Л.В. Губерського. К. : Знання, 2012. С. 124–131.
23. Скринник М. Історико-філософський контекст становлення української ідентичності. Львів, 2018. 214 с.
24. Соціальна філософія: хрестоматія : навч. посіб. / упоряд. М. Ю. Голянич, Ю. М. Москаленко. Івано-Франківськ : Лілея-НВ, 2019. С. 31–52.
25. Тегмарк, Марк. Життя 3.0. Доба штучного інтелекту. / пер. З. Корабліної. Наш формат, 2019. 432 с.
26. Хамітов Н., Гармаш Л., Крилова С. Історія філософії: проблема людини та її меж. Вступ до філософської антропології як метаантропології : навч. посіб. зі словником / 4-те вид. перероб. і допов. К. : КНТ, 2016. С. 221–255.
27. Юркевич П. Серце і його значення в духовному житті людини за вченням слова Божого. *Хроніка*, 2000. № 39-40. С. 563–586.
28. Яковенко Б. В. Що таке філософія? (Вступ до трансценденталізму). *Філософія: хрестоматія (від витоків до сьогодення)* : навч. посіб.; за ред. акад. НАН України Л. В. Губерського. К. : Знання, 2012. С. 28–34.
29. Ярмусь, С. Кордоцентризм - підстава української духовності та філософії. УВУ. Мюнхен, 1988. С. 402–415
30. Ясперс К. Філософська віра. *Філософія: хрестоматія (від витоків до сьогодення)* : навч. посіб.; за ред. акад. НАН України Л. В. Губерського. К. : Знання, 2012. С. 35–49.

Інформаційні ресурси

1. Internet Encyclopedia of Philosophy. URL: <https://iep.utm.edu/>
2. Oxford University Press Philosophy. URL: <https://www.oup.com/academic/disciplines/philosophy>
3. Philosophy Now. URL: <https://philosophynow.org/>
4. Philosophy Talk. URL: <https://www.philosophytalk.org/>
5. Stanford Encyclopedia of Philosophy. URL: <https://plato.stanford.edu/>
6. The Partially Examined Life. URL: <https://partiallyexaminedlife.com/>
7. Інститут філософії імені Григорія Сковороди. URL: <https://ipl.org.ua/>
8. Підручники з філософії онлайн. URL: <https://pidru4niki.com/filosofiya/>
9. Українська асоціація філософії. URL: <http://philosophy.org.ua>